

Τίτλος Μαθήματος	Παλαιογραφία Βυζαντινής Μουσικής				
Κωδικός Μαθήματος	BYZ305				
Τύπος μαθήματος	Υποχρεωτικό				
Επίπεδο	Πτυχίο (1 ^{ος} κύκλος)				
Έτος / Εξάμηνο φοίτησης	3 ^ο Έτος / 5 ^ο Εξάμηνο				
Όνομα Διδάσκοντα	Θα ανακοινωθεί				
ECTS	6	Διαλέξεις / εβδομάδα	Μέχρι 6 Τηλεσυναντήσεις	Εργαστήρια / εβδομάδα	N/A
Στόχοι Μαθήματος	<ul style="list-style-type: none"> • Η εισαγωγή των φοιτητών στον κόσμο των βυζαντινών μουσικών χειρογράφων. • Η γνωριμία των φοιτητών με την ελληνική και την ξενόγλωσση βιβλιογραφία σχετικά με την παλαιογραφία της βυζαντινής μουσικής. • Η εξάσκηση των φοιτητών με χειρόγραφα διάφορων ειδών ελληνικής μουσικής γραφής, εφαρμόζοντας τις εκάστοτε μεθόδους για τη διερεύνηση των επιμέρους γραφών. • Η αφομοίωση βασικών γνώσεων και η απόκτηση ικανοτήτων παλαιογραφικής έρευνας εκ μέρους των φοιτητών. 				
Μαθησιακά Αποτελέσματα	<p>Αναμένεται, ότι με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:</p> <ul style="list-style-type: none"> • αναγνωρίζουν τα διάφορα είδη ελληνικής μουσικής γραφής, • διαβάζουν χειρόγραφα κείμενα και να κάνουν μεταγραμματισμούς από τη μεσοβυζαντινή παρασημαντική, • φέλνουν τα διαγράμματα της παραλλαγής (Τροχός και Δένδρο του Αγίου Ιωάννου του Κουκουζέλη), • διεξάγουν παραλαιογραφική μελέτη, με αντιπαραβολή πηγών, μεταγραμματισμούς και μεταγραφές, καθώς και μουσικολογικό σχολιασμό. 				
Προαπαιτούμενα	Κανένα		Συναπαιτούμενα	Κανένα	
Περιεχόμενο Μαθήματος	<p>Το μάθημα «Παλαιογραφία Βυζαντινής Μουσικής» προσφέρει μια επισκόπηση της εξέλιξης διάφορων ειδών ελληνικής μουσικής γραφής από τον 3^ο αι. μ.Χ. έως τις αρχές του 19^{ου} αιώνα (μέχρι το 1820, όταν άρχισε σταδιακά να επικρατεί το μουσικό τυπογραφείο). Μετά από μια σύντομη εισαγωγή στα διάφορα είδη γραφής και στην ιστορία της ελληνικής γραφής (μεγαλογράμματης και μικρογράμματης) και του τρόπου χρονολόγησης των βυζαντινών χειρογράφων, παρουσιάζονται πανοραμικά η εκφωνητική σημειογραφία, ο Πάπυρος της Οξυρρύγχου αρ. 1786 και διάφορες αρχέγονες σημειογραφίες που τεκμηριώνονται</p>				

	<p>σε σπαράγματα της πρώτης χιλιετίας. Έμφαση δίνεται στην παλαιοβυζαντινή σημειογραφία (πρώιμη βυζαντινή, 10^{ος}-12^{ος} αι., με τις δύο οικογένειές της, αγιοπολίτικη και αθωνική) και στη μεσοβυζαντινή παρασημαντική (μέση πλήρης, 12^{ος}-17^{ος} αι. και μεταβατική εξηγητική περ. 1760-1814/15), με τα επιμέρους εξελικτικά στάδιά της. Επίσης, εξετάζονται θέματα που αφορούν την οκτωηχία στην Παλαιά Μέθοδο (μαρτυρίες, ηχήματα, φθορές), τις τρεις βαθμίδες εκμάθησης του ρεπερτορίου (μετροφωνία-παραλλαγή-μέλος), τη χειρονομία και τις θέσεις, καθώς και την τεχνική και τέχνη της εξήγησης. Το μάθημα πλαισιώνεται από πολλές ασκήσεις ψαλμώδησης.</p>
<p>Μεθοδολογία Διδασκαλίας</p>	<p>Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση</p>
<p>Βιβλιογραφία</p>	<p>Κωνσταντίνος Φλώρος, Η ελληνική παράδοση στις μουσικές γραφές του μεσαίωνα. Εισαγωγή στη Νευματική Επιστήμη, Εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη 1998.</p> <p>Γρ. Στάθης, Τὰ χειρόγραφα βυζαντινῆς μουσικῆς, Ἅγιον Ὄρος, Κατάλογος περιγραφικός, Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, IBM, τ. Α΄, Αθήνα 1975, σ. κα΄-οη΄.</p> <p>Μ. Χατζηγιακουμῆς, Χειρόγραφα ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς 1453-1820. Συμβολή στὴν ἔρευνα τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ, Εθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, Αθήνα 1980.</p> <p>Κ. Ψάχος, Ἡ Παρασημαντικὴ τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς, Χατζηθεοδώρου, Γ. (επιμ.), β΄ ἐκδ., Διόνυσος, Αθήνα 1978.</p> <p>Σ. Καράς, Ἡ ὀρθὴ ἐρμηνεία καὶ μεταγραφή τῶν βυζαντινῶν μουσικῶν χειρογράφων, Αθήνα 1990.</p> <p>Γρ. Στάθης Ἡ ἐξήγησις τῆς παλαιᾶς βυζαντινῆς σημειογραφίας, IBM, Μελέται 2, ἐκδ. ὁ Μητροπολίτης Κοζάνης Διονύσιος καὶ ὁ Γρ. Στάθης, Αθήνα 1987.</p> <p>O. Strunk, Specimina notationum antiquiorum, MMB, Série principale VII, Pars Principalis & Paris Suppletoria, Κοπεγχάγη 1966.</p> <p>C. Floros, Universale Neumenkunde, τ. I-III, Kassel 1970.</p> <p>Chr. Troelsgård, A New Introduction to the Middle Byzantine Musical Notation, MMB Subsidia IX, Κοπεγχάγη 2011.</p> <p>J. Raasted, Intonation Formulas and Modal Signatures in Byzantine Musical Manuscripts, MMB, Subsidia VII, Κοπεγχάγη 1966.</p> <p>A. Αλυγιζάκης, Η οκταηχία στην ελληνική λειτουργική υμνογραφία, Εκδ. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1985.</p>

	<p>Ι. Αρβανίτης, Ο ρυθμός των εκκλησιαστικών μελών μέσα από τη παλαιογραφική έρευνα και την εξήγηση της παλαιάς σημειογραφίας, Διδακτορική διατριβή, 2 τ., Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Κέρκυρα 2010.</p> <p>Χρύσανθος, Αρχιεπίσκοπος Διρραχίου, Θεωρητικὸν Μέγα τῆς Μουσικῆς, Πελοπίδης, Π. (επιμ.), Τεργέστη 1832, επαν. Κουλτούρα.</p>						
Αξιολόγηση	<table> <tr> <td>Συνεχιζόμενες δραστηριότητες Αξιολόγησης</td> <td>50%</td> </tr> <tr> <td>Τελική Εξέταση</td> <td>50%</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο</td> <td>100%</td> </tr> </table>	Συνεχιζόμενες δραστηριότητες Αξιολόγησης	50%	Τελική Εξέταση	50%	Σύνολο	100%
Συνεχιζόμενες δραστηριότητες Αξιολόγησης	50%						
Τελική Εξέταση	50%						
Σύνολο	100%						
Γλώσσα	Ελληνικά						